

JONI SMIFTESVIK

Valkoinen
Toyota
vei vaimoni

WSOY

Joni Skiftesvik

VALKOINEN
TOYOTA
VEI VAIMONI

ELÄMÄNKUVIA

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ • HELSINKI

Joni Skiftesvikin tuotantoa

- Puhalluskukkapoika ja taivaankorjaaja*, lyhyttä proosaa, 1983
Pystyyn haudattu, romaani, 1984
Tuulen poika, lyhyttä proosaa, 1985
Mika ja isä, nuortenromaani, 1986
Isäni, sankari, romaani, 1987
Korpisoturi, kasettikirja, 1988
Suolamänty, lyhyttä proosaa, 1988
Likinäköinen adjutantti, romaani, 1989
Vallaton Skiftesvik. 15 tarinaa, lyhyttä proosaa, 1989
Tuulenpesä, romaani, 1990
Petsamon kultatynnyri, lyhyttä proosaa, 1991
Copnorin valkoinen laiva, romaani, 1992
Jo viheltää takilassa, (toim.) kotim. merikirjallisuuden antologia, 1993
Pirtukuningas, romaani, 1993
Luotsin tarina, romaani, 1994
Salli Koistisen talvisota, romaani, 1995
Mika mutkamäessä, nuortenromaani, 1996
Yli tuulen ja sään, romaani, 1997
Kotikoivuinen mies, romaani, 1999
Gagarin kinoksessa, lyhyttä proosaa, 2000
Lipsauttajat, romaani, 2002
Viltteri ja Mallu, lyhyttä proosaa, 2003
Edessä tyrskyjä, (toim.) merikertomuskokoelma, 2004
Apteekkilaiva, lyhyttä proosaa, 2006
Kyllä Veikko voi, Veikko Lesosen elämäkerta, 2007
Aavistaja ja muita novelleja, novellivalikoima kouluille, 2008
Petsamo – Suomen itäinen käsivarsi, (toim.) antologia, 2008
Katsastus, lyhyttä proosaa, 2010
Perämies Jokelan kotiinpaluu, romaani, 2011
Valkoinen Toyota vei vaimoni, omaelämäkerrallinen romaani, 2014

© JONI SKIFTESVIK

ISBN 978-951-0-40735-6

PAINETTU EU:SSA

SYDÄN

I LUKU

Oli ennusmerkkejä, ikään kuin etiäisiä. Linnut piipittivät pihalla ja lentelivät levottomasti edestakaisin, yksi punarintainen törmäsi ikkunaan, makasi koivet oikosenaan ja pyrähti lentoon vasta, kun yritin ottaa sen kämmenelle. Iso harakka tuli nauramaan naurujaan kasvimaan viereisen koivun yläoksalle. Lahirannan lääseikössä vuosia asustaneen ruskosuohaukan ilmaannuttua kiertämään pienenevää kehää pihan yläpuolelle harakka kävi vaiteliaksi ja liivahti metsään pitkä repaleinen pyrstö jalkojensa välissä. Muutkin siivekkäät katosivat.

Muistin kesäpäivän vuosien takaa.

Olin koulurahaa tienaa lukiolainen Rauma-Repolan tukkikuorimolla kotikylässäni Haukiputaan Martinniemessä. Aamulla istuimme koko tuuri kuorimon seinustalla ihastelemassa nousevaa, lämmintä päivää. Kuorimohoitaja Oskari Ojala ihmetteli, miksi pääskyselensivät niin matalalla ja syöksyilivät oudosti kuorimon kohdalla.

- Mitähän tuo lintujen höperehtiminen merkitsee?
- Tarvitseeko sen jotakin merkitä? kysyin.

Joku vanhemmista miehistä sanoi: – Linnuilla on outoja aavistuksia. Merellä ne lentävät saarten suojaan jo tunteja ennen myrskyä.

– Eivät nuo suojaa hae, Ojala päätteli totisena.

Iltapäivällä Oskari Ojala oli vainaja. Kuorimakoneeseen porhaltava tukki iski miehen koneen kitaan. Se joutui kiireestä. Työtä oli paljon, porukka pieni ja miehen piti ehtiä moneksi.

Olin Ojalan apuri, oioin kuorimon ulkopuolella kolisevalla ketjulla Cambio-koneeseen matkustavat tukit oikeaan asentoon koneen viilleltäviksi. Käytin apuna sähköllä keinahtelevaa annostelijaa, rautaista kippilaitetta, jolla säätelin puiden kulkua. Oli muutakin urakoitavaa: jos magneettinen metallinilmaisoin kilisi, minun oli juostava kiskomaan »kilinätukki» sivuun kuljettimelta. Kilinä oli sen merkki, että puussa oli rautaa eikä se saanut päästä sahaan rikkomaan raameja.

Kuorimme talvisodan taistelupaikoilta tuotuja tukkeja. Niissä oli keltaiset leimat ja niitä sanottiin Venäjän puiksi. Tukeissa piileskeli usein sirpaleita ja luoteja. Hiljaisena aikana hain »raakkipuista» metallikohdat esille miinaharavalla ja veistin rautapalat pois. Sitten ne kelpasivat sahaan.

Kuulin kuorimakoneen ryskeen ja kettinkien kolinan yli älähdyksen. Juoksin sisälle ja näin Cambion valsseissa pyörivän ihmisen palasia. Ojalaa ei näkynyt ja ymmärsin mistä oli kyse. Mahaa käänsi, nojasin seinään ja puusku-

tin. Tukkialtaalta, pasangista, tuli pian hengästynyt mies kysymään, onko tapahtunut jotakin, kun altaaseen kulkeutui punainen tukki.

Viitoin koneeseen päin. Mies näki keuhkot ja muut riekaleet ja alkoi hokea: – Voi juma, voi juma. Hänen jalkansa vapisivat ja hän lysähti polvilleen.

Piikikkäistä valsseista valui verta. Huusin sinne ja tänne. Oskari Ojalan poika, joka ohjasi keksimiehenä tukkeja merestä kuljettimelle tuli ja pysäytti koneet ja kuljettimet.

– Missä isä on? hän kysyi.

II LUKU

Meilahden sydämensiirtokoordinaattori soitti iltapäivällä ja kertoi, että nyt oli se odotettu hetki, lento on varattu, ei muuta kuin ajatte heti kentälle.

– Onko se varmasti totta? Hilikka kysyi ja uskoi, kun langan päässä vakuutettiin, että pitkä odotus oli viimein lopussa.

– Soita taksi, hän sanoi ja soitin siitä paikasta.

Kassi oli ollut jo pitkään pakattuna. Lisäsimme siihen vielä jotakin. Valkoinen Toyota ajoi pian talon eteen. Nuori kuski tuli seisoksimaan auton ulkopuolelle. Saatoin Hilkan taksiin ja kehaisin suharille hänen autoaan. Nuori mies oli otettu; sanoi hymyssä suin auton olevan aivan uusi, pari viikkoa sitten Juhan Autosta ostettu. Hän silitti Toyotaansa hellästi kuin kissaa tai koiraa. Oli harkinnut väriä pitkään, vaimo oli sanonut lopullisen sanan; valkoinen sen olla pitää.

– Onhan se kesällä parempi kuin tumma, ei ole niin kuuma.

– Niinhän se on, myönsin.

– Kesistä on muuten tullut kuumempia, mies jatkoi.

– Autonmyyjä kertoi, että hellekesät vaikuttavat jo autojen väriinkin. Ja ilmastointi on pakko olla, muuten ei mene kaupaksi.

– Monet asiat ovat muuttuneet sen jälkeen, kun menitiin EU:hun, sanoin. – Eihän täällä mikään ole entisellään.

Taksimies naurahti.

– Siitkö tuo johtunee?

– Siitä. Brysselissä on säänappi.

– Enpä ole ennen kuullutkaan.

– Se on hirveän salainen. Sitä väännellään siellä mep-pien päätöksellä.

Oli hyvä, ettei Hilkkaa tullut hakemaan musta auto. Olisi ollut vaikeaa panna hänet sellaisella uutta sydäntä noutamaan. Meillä oli musta auto itsellä, se sai riittää. Oikeastaan auto pitäisi vaihtaa. Kimin poismenon aikaan ajoimme mustalla Hondalla. Se vaihdettiin heti onnettomuuden jälkeen, sillä oli liian raskasta ajaa.

Suutelimme. Tytöt katsoivat vierestä.

– Pidä itsestäsi huolta, Hilikka sanoi.

– Sinä kans.

– Minusta pitävät nyt muut huolta.

En lähtenyt saattajaksi kentälle, tytöt menivät taksiin. Minulla otti taas rinnasta. Ihmettelin sitä. Pallolaajentajakardiologi oli sanonut, että sydämen suonet olivat nyt auki ja sepelvaltimooni ujutetut titaaniputket varmistivat, että veri varmasti virtasi. Olin itsekin nähnyt rönt-

genkuvasta operaation aikana, kuinka veri tulvahti iloisesti suoniin katetrin työntyessä aortan kautta sepelvaltimoihin ja ahtautumien avautuessa.

Taksi peruutti ja käänsi keulan sinne päin, minne oli mentävä. Huiskutin. Hilikka huiskutti takaisin. Menin sisälle, laskin vettä kahviautomaatin pannuun, kaadoin veden automaattiin, napsautin virran päälle ja istuin pöydän ääreen. Kuuntelin automaatin lirinää, panin nitron kielen alle ja jotakin tehdäkseen selasin lehteä. Kuvissa oli nuoria naisia ja miehiä, jotka nauroivat jossakin partyssa. Rintakipu ei hellittänyt. Kaadoin kahvia mukiin, otin kaapista korppupussin, kastoin ja söin. Minua alkoi vaivata, että Hilikka oli lähtenyt syömättä.

Menin makuuhuoneeseen, makasin selälläni, painelin rintaa ja vatsanseutua. Kipu oli selvästi erilainen kuin ennen pallolaajennusta. Se oli nyt alempana, lähellä nappaa. Mikä ihme minua sydänlääkärien terveeksi tekemää isoa, riskiä miestä vaivasi?

Yritin ajatella muita asioita kuin kipua. Pihanperän rankoja pitäisi sahata ja halkoja pilkkoa, mutta talossa ei ollut pilkkojaa. Nurmi pitäisi leikata, mutta ei ollut leikkaajaa. Pilkkoja ja leikkaaja makasi sängyssä, pelkäsi vaimonsa kuolevan sydämenvaihdossa ja toivoi itselleen unta, joka toisi ainakin hetkeksi helpotuksen. Mutta uni ei tullut, eikä kipu hellittänyt. Mikään ei ollut pitkään aikaan ollut niin kuin ennen eikä se johtunut EU:sta.

Nousin vuoteesta ja menin olohuoneeseen. Katsoin kahta seinällä soikeissa metalliraameissa riippuvaa vanhaa valokuvaa ja kysyin vuoronperään mummolta ja papalta, oliko se nyt tässä, minun ja Hilkan elämä. He katsoivat seinältä vanhimman tyttärensä poikaa silmää räpäyttämättä, totisina ja myykinä.

Ei elämä vielä saanut loppua, yritin todistella heille ja itselleni. Oli paljon tekemistä. Klapeja piti hakata ja nurmi leikata. Kai oli jo omillaan, mutta puolittain kotipesässä vielä asuville tytöille, Sagalle ja Helgalle, pitäisi antaa vauhtia, ilmaa siipien alle, opettaa molemmat lentämään. Kuuluihan pohjoisen ihmisen tapoihin, että jokainen tekee hommansa kunnialla loppuun ennen kuin vaihtaa kinkeripiiriä. Minun ja Hilkan oli mahdotonta lähteä nyt. Ei omia hommiaan voinut muille jättää.

Kipu koveni.

Huomasin, että vatsassa oli selvästi piste, josta tuska levittäytyi kuin etenevä aalto. Toinen aalto tuli pian perässä, vielä suurempi ja kipeämpi. Vapisutti.

Isoisän katse oli muuttunut seinällä sääliväksi. Hän jos kuka tiesi, mitä oli lähteä kesken kaiken ja jättää perhe ja työt. Hän oli ollut lähtiessään vasta kolmekymmentäseitsemän.

Minulle oli kerrottu, että isoisä kaatui seisovilta, nuoren miehen jaloiltaan polun varteen rantamännyn juurien päälle ja käppyröi ja huohotti siinä viimeiset hetkensä. Lapsena leikin sen männyn juurilla. Äiti kertoi

mikä mänty se oli ja kosketteli puuta arasti. Hän muisti kaiken tarkkaan. Maaliskuun aurinko pilkisteli. Isä oli menossa toisen luotsin, Kropsun Yrjön kanssa luotsituvalle. Yrjö palasi juoksujalkaa kertomaan mummolle, että Ville voi huonosti; onko talossa vesikelkka niin tuodaan hänet tuolta rantapolulta kotiin. Kelkkaa ei ollut, tai oikeastaan oli, mutta jalas oli poikki. Yrjö nouti naapurista hevosen, ja tamma kiskoi kotiin hengettömän, vielä lämpimän miehen portaiden eteen, havujen päälle.

Mummo ja kolme lasta, joista vanhin, kahdeksanvuotias oli äitini Aila, eivät uskoneet isänsä kuolleen. He koskettelivat ja ravistivat isää, kysyivät, mikä hänellä oli, nukuttiko, oliko jokin sairaus iskenyt. Mummo sanoi itkultaan, että teillä ei ole työt enää isää.

– Narraatko sinä? nuorin, nelivuotias Elsa kysyi.

Lasten oli vaikea uskoa, että isä oli ihan oikeasti kuollut, eikä nousisi enää koskaan jaloilleen, ei luotsina leedareita kutterista laivan kannelle ja rautaportaita brygalle ohjaamaan ongaria pimeässä ja sumussa.

Seuraavana keväänä tytöt etsivät rantapolulta isänsä kengän jälkiä ja kun olivat löytävinään, suojelivat niitä laittamalla jälkien peitoksi suuria lepän lehtiä ja kaarnan kappaleita, mutta sade hakkasi pian isän kengänjäljet pois.

Ajattelin sydäntä, joka otettiin kylmälaatikosta ja vaihdettaisiin Hilkan vanhan, sairaan sydämen tilalle. Se oli

jähdytetty lepotilaan. Kohta se jyskyttäisi uudessa paikassaan vaimoni rinnassa.

Olin aina ajatellut, ettei ollut kauniimpaa asiaa kuin ihmisen syntymä. Nyt ajattelin, että sekin oli kaunis asia, kun uusi, vaihdettu sydän löisi ensimmäisen kerran ja työntäisi verta ja elämää suoniin. Halusin nähdä Hilkan uuden elämän, parantua omasta vaivastani ja elää yhdessä hänen kanssaan hänen uutta elämäänsä.

Kipuaalto liikehti taas. Vapisutti entistä enemmän.

Naputin kännykkään 112, selitin hälytyskeskuksen naiselle asiani ja menin makuulle olohuoneen sohvalle.

Kun ambulanssin miehet ja nainen tulivat, tiesin olevani jo hoitoketjussa, ja vaikka minulla oli vielä paha olo, minulla oli myös hyvä olo. Minun ei tarvinnut maata yksin männyn juurella tuskani kanssa niin kuin isoisäni oli maannut, kun kaveri lähti hakemaan kelkkaa.

Ambulanssin ajaessa moottoritiellä ajattelin, että se oli paljon parempi kyyti kuin isoisän kyyti reessä sohjoista metsäpolkua kotiin. Oikeastaan asiat eivät olleetkaan niin huonosti kuin ne olisivat voineet olla.

III LUKU

Viereisen vuoteen iso, tummakulmainen mies puhui kostealla, rohisevalla vanhan tupakkamiehen äänellä. Hänellä oli ollut paha infarkti. Hän kertoi kierineensä veljensä pihanurmella Kärsämäellä kuin pallo vääräleukaisen velipojan ihmetellessä vieressä, miksi kesävieras kulkee pakoputki vaakasuorassa.

– Velipoika kysyi oliko tuollainen aivan yleistä Tikkurilassa muutaman paukun jälkeen. Sanoin, ettei se ollut yleistä meillä Vantaalla ja tuskin missään. Yritin selittää, että se johtui siitä, etteivät koivet kantaneet ja helvetinmoinen kipu repi kättä ja rintaa. Saku työnsi vain kosupulloa kouraan ja hoki, että ota tuosta kaikkien vaivojen lääkettä niin paranet. En ottanut. Pitkään kesti ennen kuin asia meni perille.

Minua ei kiinnostanut Vantaan miehen kertomus tippaakaan. Omia asioita pyöri mielessä liiaksi asti, mutta en voinut sulkea korviani.

– Ambulanssi tuli viimein, mies jatkoi. – Oli kierrellyt pitkin kyliä ja kuski oli harmissaan. Saku oli höpötänyt puhelimeen ummet ja lammet. Vaikka minulla oli kipuja, autossa minua alkoi naurattaa. Mitä hirnut? am-

bulanssimies kysyi. Sanoin, että minulla on sellainen paha vika, että nauru karkaa väärissä paikoissa. Kerroin sitten, että olen entinen palomies ja kerran minulta karkasi nauru erityisen sopimattomassa paikassa ja siitä oli pahat seuraukset.

Aloin kiinnostua miehen kertomuksesta; kuulosti siltä, että siinä oli ainakin hyvän tarinan siemenet.

– Kerrostalossa oli räjähtänyt. Ajettiin pillit vinkuen paikalle. Kaksion vessassa voihki nainen, jolta oli koko alakerta, pakarat ja pimppi palaneet karrelle. Pytty oli palasina ja vessan seinät mustina. Tyttökaveri huusi ja hössötti ja haukkui, että oltiin muka viivytelty ja taidettu pysähtyä ärrälle lottoja viemään. Nostettiin palanut nainen mahalleen paareille ja lähdettiin kantamaan ulos. Kun oli aina koulutuksessa sanottu, että pitää olla empaattinen, kysyin portaissa, mitä sinulle tyttöparka on tapahtunut. Se sanoi antaneensa talkoapua ja kaataneensa ikkunoiden pesuveiden pyttyyn. Sitten se oli istunut pytylle pissalle, sytyttänyt tupakan ja tiputtanut tulitikun pyttyyn. Kaasuuntunut pesuaine oli räjähtänyt pytyssä ja pahasti kävi pissajalle. Se oli kuin atomipommi, nainen voihki. En voinut mitään sille, että minua alkoi naurattaa. Ote lipesi ja parit putosivat. Tytön käsi jäi parien alle ja murtui ranteesta. Siihen minun palomiehen ura loppui. Palopäällikkö sanoi, ettei näissä hommissa tyhjän naurajia tarvita.

Minua ei naurattanut. Ajattelin tytön tuskia. Omat tuskani olivat onneksi jääneet päivystykseen kipupii-

kin jälkeen. Kuuntelin tyynyradiosta musiikkia. Edward Griegin Vuorenpeikot tanssivat.

Meilahden hoitaja vaikutti kiireiseltä, ääni sen kertoi.

– Leikkaus on vielä kesken.

– Kylläpä kestää kauan, jo viides tunti.

– Se on kuulkaa iso leikkaus, kun vaihdetaan ihmiselle sydän.

– Onhan se. Huolettaa vaan kovasti.

– Vaimonne on täällä hyvissä käsissä.

– Kyllä minä sen uskon. Milloin minä voin taas soittaa?

– Jospa vaikka parin tunnin kuluttua kilautatte. Tuleteko katsomaan häntä tänne sairaalaan?

– Valitettavasti minä en pääse. Minä olen itsekin huonossa kunnossa ja sairaalassa.

– Mikä teitä vaivaa?

– Sydän reistailee.

– Teilläkin? Yhtä aikaa molemmilla? Pitipä sattua ikävästi.

– Niitä on sellaisia asioita, joille ei voi mitään.

– Niitä kyllä riittää.

– Lapseni ovat siellä. Kaksi tyttöä.

– Minä tapasin jo heidät.

Entinen palomies kaipasi äänekkäästi kelloaan. Hoitajalla ei ollut siitä tietoa.

– Se on tietenkin hukkaantunut siinä hötäkässä, kun kohtausta tuli ja minä pyörin velipojan mökin nurmella, mies päätteli.

– Älkää huolehtiko. Varmaankin se löytyy veljenne luota, hoitaja sanoi.

– Täytyy kysellä. Sakulla on metallinpaljastin. Se voi hakea sillä.

– Mikä se on? Minä en ole sellaisesta kuullutkaan.

– Saku ostaa netistä höpötyksiä ja turhakkeita. Niillä on keittiössä seinäkello, jossa lihava nainen näyttää luukusta isot tissinsä aina täysillä tunneilla.

– Onpa joutava kello, hoitaja tuhahti ja vaihtoi aihetta kysymällä, oliko verinäytteiden ottaja jo käynyt.

– Kyllä tässä kävi tyttö laskemassa verta minusta mo-
neen putkeen. Punaista näkyi olevan ja sakeaa. Eikö se ole hyvän veren merkki?

– Laboratorio tutkii.

Hoitajan mentyä mies vääntäytyi ähisten ja tuhisten vuoteesta, kolisteli sairaalapöydän laatikot auki, etsi kelloaan ja hoippui vielä kaapilleen kaivelemaan vaatteidensa taskuja. Kelloa ei löytynyt.

– Harmittaa, tosi hyvä kello. Heitti vain muutaman sekunnin vuorokaudessa.

Miehelle tuli puhelu. Hän alkoi kehua jollekin vointiaan, ilmoitti olevansa elämänsä kunnossa ja tympään-
tynyt, kun piti maata terveenä sairaalassa.

– Kai tänne olisi oikeitakin potilaita tulossa. Onneksi

täällä on hyvännäköisiä hoitajia. Ehdottelevat treffejä. Olen ihan pääsemättömissä niiden kanssa.

Lopetettuaan puhelunsa mies pyrki taas jaloilleen, mutta nyt jalat eivät kantaneet. Hän lysähti istumaan vuoteen reunalle, huohotti siinä ja paineli kädellä rintaansa. Näytti siltä, ettei hän saanut happea, vaikka kuinka kiskoi. Kasvot olivat vitivalkoiset, hiki valui. Huulet sinersivät.

Perkele ... puristaa taas.

– Painoin soittokelloa. Hoitaja tuli heti ja auttoi miehen pitkälleen petiin. Hän asetti miehelle happiviikset ja avasi hanan sihisemään.

– Te olette aivan kalpea ja kasvoilla on kylmä hiki. Yrititkö liikkeelle?

– Olisin käynyt vessassa.

– Iso vai pieni hätä?

– Pieni.

– Onhan tuossa kuikka, olisitte tehnyt siihen.

– Ei tahdo tulla kuikkaan.

– Kyllä tulee, kun ette jännitä. Mitataan paine.

– Mikä paine?

– Verenpaine.

– Se on mitattu ainakin sata kertaa.

– Tämä on sitten sadasensimmäinen mittaus.

Hoitaja nouti verenpainemittarin ja pyöräytti tottuneesti mansetin miehen käsivarren ympärille. Mittari hurisi. Hoitaja sanoi oh-hoh. Hän kävi jossakin ja tuli pian kertomaan, että mies siirretään teholle.

– Terve mies teholle? Eihän siinä ole järjen häivää. En minä taida lähteä. Meillä on tässä kaverin kanssa hyvät jutut ...

– On niitä juttukavereita tehollakin.

Hoitaja irrotti vuoteen jarrun jalallaan, veti sängyn ovelle ja siitä käytävään.

– Miksi te kuskaatte minua jalat edellä? mies parahti.

– Ahdas paikka. Ei tässä sovi kääntämään.

Muistin naapurin vanhan Erkin.

Oli sovittu, että Erkki avaa aina aamulla heti herättyään meille päin olevan päätyikkunan verhot. Sinä aamuna verhoja ei avattu ja äiti käski juosta kertomaan nuorelle Erkille, että vanhalla Erkillä taitaa olla asiat huonosti.

Nuori Erkki tuli jyskyttämään vanhan Erkin ovea. Kun ovea ei avattu, hän naputti rystysillä lasiin. Talossa ei ollut elonmerkkejä. Nuori Erkki hoputti minua viemään sanaa kaupalle. Poljin sinne niin nopeasti kuin pääsin. Kauppias soitti poliisille. Maija tuli pian ja pysähtyi postilaatikon kohdalle. Autosta harppoi pihaan kaksi saapashousuista poliisia. He kiersivät taloa ja koputtivat ensin ikkunoihin ja näpräsivät sitten lukkoa. Ovi aukeni heidän konsteillaan helposti.

Livahdin poliisien ja nuoren Erkin perässä sisälle. Kurkistin kynnykseltä pirttiin. Vanha Erkki oli kiskonut itsensä sängyssä kuin siltaan, sellaiseen jonka Heiton

paksuniskaiset painijat tekivät molskilla. Poliisit puhuivat keskenään, että ukolla on täytynyt olla kovat tuskat. He noutivat autosta narupohjaiset paarit, nostivat vanhan Erkin niiden päälle ja kantoivat ulos. Nuori Erkki muistutti poliiseja, että vainajaa kuljetetaan aina jalat edellä.

– Neuvotteko te meitä viranhoidossa? vanhempi poliisi ärähti.

– En minä neuvo, mutta sanon vaan, kun se on ainakin meidän kylällä sellainen tapa.

– Kyllä te nyt neuvotte meitä ja puututte virantoimitukseen.

Toinen poliisi sanoi tiukasti: – Ei tämä ole kuulkaa ensimmäinen kerta, kun vainajaa siirretään.

– Luulisi sitten, että tiedätte, nuori Erkki tupisi.

– Aiotteko te ruveta hankalaksi? Vanhempi poliisi kaivoi pienen lehtiön ja lyijykynän pätkän taskustaan.

– Mikäs miehen nimi on?

Erkki sanoi nimensä ja lähti pihasta.

– Mies, älkää menkö!

Erkki meni.

– Poika, sinähän kuulit, kun mies herjasi.

– En minä saanut selvää mitä se sanoi.

– Varmasti sait. Puhupa totta.

– Minun pitää mennä.

Lähdin pihasta. Poliisit jäivät siihen. Vanha Erkki makasi paareilla maassa, silmät räväyttivät auki.

Äiti ja mummo olivat seuranneet ikkunasta.

– Olivatko ne hankalia? mummo kysyi.

– Ei kun leuhkoja, vastasin.

– Onko kipuja?

– On.

– Minä arvasin. Miksi ette heti sanonut?

– Ajattelin sanoa, mutta kun teillä on kiireitä muutenkin.

– Mitataan paine.

Hoitaja mittasi verenpaineeni, pudisti päätään ja sanoi, ettei hän ymmärrä, miksi lukemat ovat jatkuvasti korkeat, yläpainekin lähellä kahtasataa, vaikka lääkitystä oli lisätty ja olin levossa.

– Jotakin outoa teidän voinnissa on. Ovatko kivut kovia?

– Välillä ovat.

– Ja nekö ovat sydämen kohdalla?

– Eivät ne oikeastaan ole sydämen kohdalla.

– Missä sitten?

– Ne vaihtelee paikkaansa rinnan ja vatsan välimailla.

– Vaihtelee paikkaansa? Onpa outo juttu.

– Niin minustakin. Sydämessähän pitäisi olla röörit auki.

– Mitkä auki?

– Röörit.

– Mitä ne ovat?

Kirjailijan elämäkuvia – surun ja ilon kyyneliä

»Tiesitkö, että kättilö kieltäytyi auttamasta sinua maailmaan», kirjailija Joni Skiftesvik kuulee tädiltään äitinsä hautajaisissa.

Kesällä 2011 kirjailija kamppailee henkensä puolesta sairaalan teho-osastolla. Samaan aikaan vaimo käy läpi vaikean sydämensiirtoleikkauksen ja molempien selviytyminen on epävarmaa. Perhe elää piinaavia hetkiä peläten ja odottaen. Kirjailija muistaa sairaalassa tätinsä kertomuksen syntymästään, ja eletyn elämän kuvat alkavat kulkea silmien edessä.

Valkoinen Toyota vei vaimoni on hyvin omakohtainen, jopa intiimi teos, jossa menneisyys ja nykypäivä vuorottelevat. Joni Skiftesvik palaa lapsuuteensa ja nuoruuteensa, lehtimiesvuosiin, kirjailijauran alkutaipaleeseen ja perhettä kohdanneeseen tragediaan, Kim-pojan hukkumiseen kanoottiretkellä. Kirjailija puhuu ihmisistä oikeilla nimillä eikä kaihda kipeitäkään aiheita. Erikoiset elämäntapahtumat ja tekijälleen ominainen, ilmeikäs dialogi itkettävät ja naurattavat.

WWW.WSOY.FI • ISBN 978-951-0-40735-6

Päälys Seppo Polameri